

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**IOAN. PETRI || MAFFEI, || BERGOMATIS, || E SOCIETATE ||
IESV, || HISTORiarVM || INDICARVM || LIBRI XVI. ||
SELECTARVM, ITEM, EX || INDIA EPISTOLARVM || LIBRI
IV. ||**

Maffei, Giovanni Pietro

Coloniae Agrippinae, Anno M.D.XC.

VD16 M 105

Conuersio eius ad Christum. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64627)

solum, sed etiam ingenuo homine id indignum crif-
mans. Quæ ipsius altitudo animi in priuatis quoque
sidijs ac similitudinibus eminebat, ut si quando ex certamine
dignitatis (ut fit) ad manus pugnamque venisset, in
eius reconciliatiōni daretur, illico vnà cum armis odium
omne deponeret, & cum inimicis in gratiam plane bona
rediret fide. Neque verò eidem in magnis acutisque
negotijs capessendis alacritas, vel gerendis coelsum &
cautio deerat. quocirca inter quosdam Cantabrig popu-
los graui orta seditione, legat⁹ ad eos à duce Nauarre
ui controuersias omnes magno partis virtusque costu-
su & approbatione diremit: ac licet iuuenis admodum
esset ætate, in agendo tamen, tractandisque hominum
ingenijs, iam tum senilis quædam in eo maturitas appa-
rebat: profusus, ut negotiū nullū fermè susceperit, quod
non ad optatum exitum sua lenitate ac virtute perducere-
rit. quamquam ob imperitiā rerum diuinarum, hæc
tam egregia animi bona, & quasi talia non optime ex-
lo cabat interdum: ad hominū videlicet gratiam, ac sui
ipsius incrementa ijs artibus vtēs, quas ad vnus Debe-
norem & gloriam omnino referri oportuerat.

Conuersio eius ad Christum. Cap. II.

VNC maximè in modum adolescen-
tia, atque ipso ætatis flore coulimp-
to, cum annum ageret iam nonnullum
circiter & vigesimum, à miserabili ca-
rore, certoque æternæ vitæ periculo
in rectum salutis iter summo Debe-
neficio reuocatus est. Tota enim e-
ius conuersionis ratio fuit eiusmodi. Ardebat eo tempo-
re Hispania intestini belli tumultibus: quam nactus oc-
casionem Franciscus Galliarum Rex, Navarra Valentium
quæ Guipuzcoam attingit, Henrico Aliberto regno
suo recuperandæ, cuius pater ex eo regno Ferdinandus Ca-
tholici armis olim exactus fuerat; Andream Ferris, reg-
namento Alparorum, cum exercitu iussit in eas regio-
nes impetum facere. qui celeritate vsus, cui aliquot loca
impe-

improviso aduentu cepisset; eumque nobilitas Henrici cupida ad Gallum sese quotidie adiungeret; Naiaræ dux, qui Nauarræ summo cum imperio præerat, eius rei fama commotus, in vltiorem Hispaniam ad auxilia contrahenda profectus est, Ignatio, paucisque præterea Pompeione custodiae causa relictis. Ac cæteri quidem, appropinquante Gallorum exercitu, magnitudine pedestrium & equestrium copiarum exterriti, & simul diffisi oppidanorum animis, tempori cedere, & urbem relinquere omnino decreuerant: Ignatius verò, multis verbis homines ab eo consilio reuocare conatus, vbi se nihil proficere hortando perspexit, ardentibus oculis detestatus ignauiam perfidiamque, spectantibus omnibus in arcem solus introijt, paratus illam cum aliquot in præsidio relictis omni ope tueri. quo virtutis exemplo permotus alius quidam Ignatii in studio bellicæ laudis æmulus, eandem aliam subiit: reliquis verò salus, quàm aut fides aut gloria fuit antiquior. Ventum deinde in consilium est à custodibus de summa rei: cumque in tanta propugnatorum paucitate contra tantas hostium copias negarent plerique locum obtineri posse diutius, ac seniorum præsertim sententiæ ad profectionem inclinarent; Ignatius, quo erat animi & corporis robore, quàm acerrimè sese rursus opposuit, remque disiecit. Interea Galli, resistente nemine, propius ad urbem accedunt, & magna ciuium voluntate admissi, castris ad arcem positis, præfectum præsidij ad colloquium euocant. Ille accepta fide, cum tribus dumtaxat egreditur, in quibus erat Ignatius; qui cum ab hostibus proponi conditiones iniquiores vidisset, exarsit nimirum, easque conditiones tam acri ac vehementi oratione cõmilitonibus dissuasit, vt ad extrema omnia perpetienda potius, quàm arcem deserendâ cunctos accedèrit. Nec mora: Galli omisso colloquio, acrius instare, tormentis mœnia quaterere, atque diruere; vndiq; ascensum tentare: Hispani cõtra, Ignatii præsertim exemplo atque adhortationibus incitati, fortiter sese defendere, subcunctè hostem gladijs, telis, cõtis arcere; quoad Ignatio ante alios dimicanti, globi vi excussus è muro lapis, lauam

laeuam haud ita grauiter laesit tibiam; globus vniuersus
 quamquam impetu refracto subsiliens, dextram atque
 befactauit atque confregit, vt è vestigio semianima
 nata mente corruerit. Tum verò debilitati animo
 & deditio facta. Ignatium porrò stratum, vel ad colligendam
 clementiæ famam, vel etiam virtutem in hosie
 mirati Galli benignè suscipiunt, & in urbem exaceratam
 latum, in pristino hospitio collocant, medicisque ad-
 hibitis, & rebus omnibus necessarijs diligentur curant.
 Huic Gallorum benignitati, pro sua animi magni-
 tudine egregiè respondit Ignatius. quippe tantum do-
 rat, vt eos odisset, à quibus in illam calamitatem, vix-
 que discrimen erat adductus, vt cum in lecto decumbe-
 ret, singulos blandè comiterque compellat, omnia fere
 sua in eos amoris causa diuiserit; atque hunc cippo, al-
 lum pugione, alium thorace donarit. Interiectis denique
 aliquot diebus, cum grauius laboraret quam videretur
 posse sanari posse videretur; ad ceteram humanitatem
 illud etiam additum à Gallis, vt Ignatium lectica Lou-
 lam vsque (neque enim longè aberat) deportandum co-
 rarent. qui peramanter à suis acceptus, cum ingratiore
 te in dies morbo periculosius aegrotaret, accerati con-
 stitit vndique medici, crure inspecto, seuerè pronuntia-
 ossa illa, siue id prioris chirurgi vitio, siue iunctis agna-
 tione contigerit, nequaquam esse bene locata: neque
 verò, nisi ea coagmentatione denuò resoluta, frustisque
 suo loco repositus, posse villo modo fieri vt coalesceret.
 Qua tam acerba denuntiatione Ignatius minime exco-
 ritus, non modò statim equo animo sese pararam laborum
 dit ad omnia subeunda, sed etiam inter ipsam exacer-
 nem, quamuis esset asperrima, nullum aliud indicium
 dit doloris, nisi vt coactos in pugnum digitos velle con-
 stringeret. Ex eo die morbus maiorem in modum
 auctus; cumque iam Ignatius omnes fere cibos haud
 que stomacho fastidiente respueret, aliaque in eo con-
 rentur lethalia signa; suorum admonitu, sacrisque ad
 expiandum animum pertinent, ritè procuratis, quibus
 Petri Apostoli peruiugio, cunctis mercenibus, & docto-
 rum

stus est, vt medici prorsus actum affirmarent, nisi ante
 mediam eam noctem vis morbi remitteret. Venerabatur
 iam dudum Ignatius præcipuo quodam cultu principem
 Apostolorum: quin etiam eius laudes militariter olim
 carmine Hispanico celebrauerat: cuius profectò pieta-
 tis fructum non exiguum tulit. siquidem illa ipsa decre-
 toria nocte per quietem videre sibi visus est eundem
 Apostolum, optatam sibi valetudinem diuinitus afferen-
 tem. nec sanè in irritum ea visio recidit: quippe conti-
 nuò leuari doloribus, ciboque refici est cæptus. Iamque
 Dei beneficio periculum mortis euaserat, magnaque suo-
 rum gratulatione melius habebat in dies: cum repente
 animaduertit os quoddam genu sub ipso fedius promi-
 nere: quod quoniam præter cætera incommoda impe-
 dimento etiã sibi videbat fore, quominus graphicè quã
 solet ac vellet, ocreatus incederet (vt erat idem & pa-
 tientia militari, & vrbana munditiæ & elegantia appri-
 me deditus) percontatus est medicos, possetne villo pa-
 tio deformitas tolli. qui eum respondissent posse vtique,
 sed dolore omnium quos ad eam diem sensisset, maxi-
 mo & acerbissimo, propterea quòd in eam sedem frag-
 menta iam firmiter coaluerant, non dubitauit Ignatius
 ingenti omnium vel admiratione, vel metu, concinnum
 ac decorum corporis habitum anteferre manifesto vitæ
 discrimini: secarique de sententia medicorum os iussit,
 clariore etiam, quàm antea, fortitudinis ac patientiæ do-
 cumento: quandoquidem in ea carnificina (quæ quòd læ-
 tius, eò fuit horribilior) nò modò ligari tencriue se nò
 est passus, verùm etiam, ijs qui aderant, pauore prope-
 modum exsanguibus, ab omni prorsus querimonia ge-
 mituque se ipse continuit. Post hæc, doloribus magna iã
 ex parte mitigatis, nondum tamè gressu recuperato, nec
 pedibus ad insistendũ idoneis, interea dum iacentis cor-
 pus terrestres medici persanare conantur, eiusdem ani-
 mæ vulnera curare medicus cælestis aggreditur. Cum e-
 nim affixus lectulo Ignatius, fallèdi temporis causa pro-
 phanũ quempiam librum poposcisset ex ijs, quos antea
 perotiu lectitare consueuerat; diuino planè consilio fa-
 ctum

Atum est, nullus ut eo tempore domi liber esset cen-
 di: at verò longè meliores alij duo reperti sunt. His
 eo sermone conscripti: quorum alterius, Vita Chri-
 stianus (quo selecta virtutum exempla continerentur)
 etiam flores, erat inscriptio. Ea videlicet lectio
 initium attulit homini. Dum enim oblatos sibi libros,
 varijs locis quasi aliud agens delibabat, sensim capere
 cepit pulchritudine eorum quae scripta repererat: atque
 adeo inter ipsam lectionem, ubi qui dicitur insigne cog-
 noverat, subsistere, secum ipse delibabat. Quid si per
 rù hoc sancti Domini facinus, quid si hoc sancti Pa-
 tris, Deo fictus aggrediar? Neque verò, cum haec & alia
 sibi multa proponeret, res occurreret vltima et ardua, tem-
 que difficilis, quam non perficere se posse per
 quadam alacritate consideret. Quae cum apud se diu
 agitasset, emergebant rursus rerum inanium volun-
 tes, & saecularia desideria: quorum se nonnullis ab-
 manciparat, ut dum eorum vel adipiscendi rationem
 exquirat, vel potiundi spem animo concipit, plures inter-
 rim horas per imprudentiam in ea cogitatione & sus-
 hareret. Iamque priora illa propemodum exoleverat,
 accensosque nuper igniculos pietatis, voluptuorum illu-
 cebat, & perniciose rerum fluxarum blandimenta re-
 stituerant; cum periclitanti seruulo diuina bonitas o-
 pem celeriter afferebat, ex eorù videlicet recordatione
 quae legerat, meliorem ei mentem, & consilia saniora sub-
 mittens, atque in hac item commentatione tandem no-
 rabatur, donec interuentu cuiuspiam, alio mentem
 sumumque conuerteret. Hac ille vicissitudine, & quasi
 sicutu dies aliquot mirum in modum exagitat, quae
 in eius pectore voluptas & virtus pene ex aequo
 rent; contrarias in partes magna sua perturbatio de-
 strahatur, incertus animi, hancine viam, an illam,
 cum primum posset, insisteret. Veruntamen inter
 nas fluctuantis animi propensiones illud intererat, quod
 blandis illis rerum fluxarum imaginibus, quamdiu pre-
 sentes obuersabantur, tamdiu titillabatur. Ignam men-
 abeuntibus verò, succedebat illic a maris quidam ro-
 por, &
 At co-
 trate
 culcu-
 ad
 ba-
 rum
 disci-
 ad su-
 quid
 sibi lu-
 cepti-
 dam
 nes ip-
 a pab-
 doqu-
 a vet-
 hanc
 ratio-
 bi ma-
 in spi-
 ritus
 vt eg-
 bro,
 sic. I-
 moni
 pecca-
 cepit
 morit-
 lectis
 lan-
 domi-
 dem
 opae
 niten-
 sphi-
 & offi-

por, & ægritudo, & sibi met displicentis animi tædium. At contra, præclari illi ad Christianam laudem impetus, cogitationesque de adæquanda vigilantia & sobrietate sanctorum, de votiuis peregrinationibus, de victu cultuque in primis horrido & aspero; non modo cum aderant, animum insolita quadam iucunditate mulcebant, sed in recessu quoque, tristitia subeunte nulla, securum hilaremque præstabant. Sed enim tantum hoc ille discrimen, sæculi tenebris, occæcatus adhuc, hebesque ad subtiliora hominis interni iudicia, quasi ignotum quidpiam præteribat, quoad clariore demum oborta lux, mentis aciem accuratius in eam varietatem cepit intendere; ac denique non sine admiratione quadam animaduertit, ab illis cogitationibus, ut erant inanes ipsæ, sic se ieiunum & aridum, ab his autem, velut à pabulo salutarî, lætum vegetumque discedere: liquidoque perspexit, fucata & insidiosa voluptas quantum à vero & solido gaudio & suauitate distaret. Atque hanc primam de intimis animi sensibus motibusque rationationem habuisse fertur Ignatius: ad quam ubi maior deinde rerum diuinarum vsus accessit, tantam in spirituum discretione (quæ consummata sapientiæ virtus est) solertiam atque peritiam est consecutus, ut egregia etiam illius generis præcepta in eo libro, qui Exercitiorum appellatur, posteritati reliquerit. His ergo obseruationibus, & assiduis librorum monitis è lethali animæ veterno excitatus, anteactæ vitæ peccata, & infinitam in se Dei clementiam aliquando cepit agnoscere; nec solum de mutandis in posterum moribus, verum etiam de expiandis omni ratione delictis, placandoque numine, feruè cogitare. Atque in hanc deliberationem ingressus, denuò sese ad Christi domini, sanctorumque sectanda vestigia occulto quodam instinctu acriter sentiebat impelli, & eorum præcepta, qui in se ipsi quàm maxime duri ac seueri exsisterent, artium quippe spiritualium, & Christianæ philosophiæ rudis & ignarus adhuc, omnem ferè sanctitatis & officij perfectionem in asperitate vitæ, & in volunta-

ria corporis afflictatione statuerat. quocirca iam tum agitabat animo, simul atque per valetudinem locuta dis pedibus Hierosolymam petere, ac frequentior ratione, longoque ieiunio tantas peccatorum peccatorum suscipere, quantas videlicet ab excelso magnoq; timo, salutare odiū sui, & ardens diuinę gratię promerendū studium exigebat. iamque rectis euntem sculbus, & optima quæque expetentem, longè vehementius inuicem diuina visio. Etenim nocte quadam vigilanti, augustissima specie, ac beatissimo lumine fulgens MARIA uirgo vnā cum paruulo IESV, non modo se palam ostendit, verū etiam incredibili benignitate spectandam aliquamdiu præbuit: quo viso mirificè recreatus letitius, tantum repente odium fastidiumque conceperat, quæ apud cæcos mortales prima putatur, ac præsertim quæ cum inhonesta voluptate conuulsa sunt, et omnes rerum illarum, quàm diuturno uisū uentilant, corroboratas imagines, ex hominis memoria conuulsum aspectus ille deterferit. Accessit ad hæc illud quoque non leue Dei beneficium, quod ei in omnem diem uisum proprium ac stabile mansit: ut quotiescunq; subleuaret in cælum oculis astra suspiceret (quod sanè sepe faceret, ac diu) mortalia cuncta illi repente sordescerent, & in xō quodam æternæ patriæ desiderio raperentur.

Ad Montemferratū religionis causa profectus.

Cap. III.

Niterea simul & animo & corpore conuulsum, è lectulo surgere, & intra cubiculum paulatim crura explicare, atque inopes explorat; nihilque longius ei videbatur, quam reuocare cognatione sua, & de domo patriæ exire, & præterita vitæ peccata quàm acerrimè vindicare deberet. Sed quia nondum erat ad iter faciendum idoneus, constituit interim præclarissimas quasque Christi Domini, Sanctorumque res gestas memoriæ causa lectis